

TUTKIJAN JA OPPIJAN TIETOVERKKO

TUTKIMUSAIHEITA KANSALLISKIRJASTOSSA

2004 - 2005

TUTKIJAN JA OPPIJAN TIETOVERKKO

TUTKIMUSAIHEITA KANSALLISKIRJASTOSSA 2004 - 2005

Kansalliskirjasto tarjoaa kiinnostuneille opiskelijoille ajankohtaisia tutkimusaiheita. Tarjoamme tutkimusaiheita, -aineistoja, asiantuntija-apua ja tarvittaessa työtilat Kansalliskirjastossa Helsingissä. Kansalliskirjasto tarjoaa tehokkaan elektronisen julkaisukanavan mahdollisesti myös opinnäytteitä varten. Voimme anomuksen perusteella tukea tutkimuksia tai opinnäytteitä alla mainituista aiheista.

Tuen saaminen edellyttää tutkijalta tai opiskelijalta sitovaa hankesuunnitelmaa. Vapamuotoiset hakemukset, joista käyvät ilmi hakijan henkilö- ja yhteystiedot, aihe, hankesuunnitelma, aikataulu ja työn ohjaaja, jätetään kansalliskirjastolle, tutkimustoiminnan vetäjälle, FT Cecilia af Forselles-Riska, cecilia.afforselles-riska@helsinki.fi, puh: 09 191 22708, osoite: Unioninkatu 36, 00170 Helsinki.

Kirjasto käsittelee hakemukset mahdollisimman nopeasti ja ilmoittaa tuloksesta hakijalle ja työn ohjaajalle heti tämän jälkeen. Lisätietoja aiheen varaamisesta ja siihen liittyvästä tutkimussopimuksesta sekä tuen anomisesta ym. antaa tutkimustoiminnan vetäjä.

Elektronisen aineiston käyttöön liittyen (kohdat 1-4) kansalliskirjasto voi tarjota myös takautuvaa aineistoa opiskelijan käyttöön. Kirjasto on tutkinut elektronisen aineiston käyttöä vuosittain vuodesta 1998 lähtien. Lähdeaineistoa on koottu www-kyselyjen avulla. Vuonna 2000 kysely yhdistettiin SAS-tilastointiohjelmaan, joten tästä vuodesta lähtien aineistoa voidaan analysoida monipuolisesti tilastollisin menetelmin. Vuoden 2002 aineistosta on valmistunut kaksi opinnäytettä Tampereen yliopistoon.

Elektronisen aineiston käyttäjäkyselyjen vastaukset löytyvät sivulta <http://www.lib.helsinki.fi/finelib/aineistot/index.html>. Käyttäjäkyselyissä kootun lähdeaineiston lisäksi käytettävissä on runsaasti tilastotietoja aineistojen käytöstä vuodesta 1998 lähtien (www.lib.helsinki.fi/finelib/aineistot/tilastot.html).

Käyttäjätutkimuksia ja tilastoja yhdistäviä selvityksiä on tehty vähän, vaikka aineistoa on runsaasti tarjolla.

Tietopalvelun analyysiin liittyen (kohta 9) kansalliskirjasto tarjoaa takautuvaa aineistoa opiskelijan käyttöön. Tietopalvelukyselyjä on koottu erillisille lomakkeille vuosina 2001-2004.

Lisätietoja tutkimusaiheista antavat:

Kohdat	1 - 5	Palvelupäällikkö Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto/FinELib Kristiina.Hormia@helsinki.fi Puh: 09 191 44118
	6 - 8	Pääsunnittelija Jani Stenvall, Kansalliskirjasto/Tietokantapalvelut Jani.Stenvall@helsinki.fi Puh: 09 191 44030
	9	Palvelupäällikkö Pälvi Kaiponen, Kansalliskirjasto/Käyttäjäpalvelut Palvi.Kaiponen@helsinki.fi Puh: 09 1991 22745
	10	Kokoelmapäällikkö Sinimarja Ojonen, Kansalliskirjasto/ Kokoelmat Sinimarja.Ojonen@helsinki.fi Puh: 09 191 24508

TUTKIMUSAIHEET

1. Verkkoaineiston käyttäjä ja käyttö

Kuka on verkkoaineiston käyttäjä?

- kuka käyttää aineistoja (esim. sukupuoli, ikäryhmä, koulutustaso, organisaatio)?
- onko käyttäjäprofileissa eroja yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken?
- onko käyttäjäprofileissa eroa eri maissa?

Miten, missä, miksi verkkoaineistoja käytetään?

- missä (esim. työhuone, kirjasto, koti jne.)?
- mihin tarkoitukseen (esim. tutkimus, opiskelu, opiskelijoiden ohjaus, verkko-opetus)?
- kuinka usein (päivittäin, useita kertoja viikossa, viikoittain jne.)?
- vaihtelee käyttön frekvenssi eri maissa?

Millä tavalla verkkoaineistoja käytetään ja mitkä ovat asiakkaiden verkkoaineistojen käyttötaidot?

Mitkä seikat vaikuttavat tiedonlähteiden valintaan?

2. Elektroninen/ painettu aineisto. Verkkoaineiston vaikutus työskentelytapoihin?

Mitkä seikat vaikuttavat valmiuteen siirtyä pelkästään elektronisen aineiston käyttäjäksi?

Mitä käytön esteitä liittyy painettuun / elektroniseen aineistoon? Miten tieteenala vaikuttaa käyttäjien suhtautumiseen painettuun/elektroniseen julkaisuun?

Miten aineiston saatavuus verkossa vuorokauden ympäri vaikuttaa tutkijoiden ja opiskelijoiden työskentelytapoihin?

Minkälaista kustannussäästöä (esim. tutkijan työajan tehokkaampi käyttö) aineistojen tarjonta e-muodossa aiheuttaa?

3. Verkkoaineiston vaikuttavuus

Onko korkealaatuisen aineiston tarjonnalla vaikutusta suomalaisen tutkimuksen kansainväliseen kilpailukykyyn?

Vaikuttaako aineistojen aiempaa laajempi ja parempi saatavuus tutkimuksen tasoon?

Mikä vaikutus aineistojen saatavuudella on julkaistujen tieteellisten artikkelien määrään?

4. Elektronisen aineiston määrän lisäyksen vaikutus kirjastojen toimintaan

Miten elektronisen aineiston keskitetty hankinta, asettaminen käyttöön ja painetun aineiston hankinnan väheneminen tämän seurauksena vaikuttaa kirjastojen toimintaan?

Kuinka paljon painettuja lehtiä on lakkautettu siitä syystä, että elektroninen versio on saatavilla? Kuinka paljon painettuja lehtiä on lakkautettu, jotta voidaan hankkia e-lehtiä?

Elektronisen aineiston tarjonnan vaikutus kaukopalvelutoimintaan.

5. Nelli-portaalin vaikutus tutkimusaineistojen saatavuuteen ja käytettävyyteen

Nelli-portaali on yhden portin palvelu, jonka kautta voi hakea tietoa hyvin monimuotoisista elektronisista tietoresursseista.

Lisätietoja: www.lib.helsinki.fi/finelib

Nelli-portaalin vaikutus elektronisten aineistojen käytettävyyteen ja tiedonhakuun?

Miten eri tyyppiset käyttäjät (noviisi, tiedonhaun ammattilainen, specialisoitunut käyttäjä) eri tieteenaloilta löytyvät tietoportaalilla avulla?

Nelli-portaalin käyttöliittymän käytettävyyden arviointi.

Nelli-portaalin vaikutus tiedonhakuun, esim. tiedonhakutavat.

6. Verkkoaineistojen arkistointia tukeva tutkimus (valitse näkökulma):

n. 100 keskeisen suomalaisen verkkosivuston identifiointi kansallista arkistointia varten.

Eri alan tutkijoiden näkökulmia verkkoaineistojen arkistointiin.

Verkojulkaisemisen nykYTEKNOLOGIAT ja niiden vaikutus aineistojen arkistointiin.

Suomalainen Deep web (hakukoneille näkymätön web-sisältö).

Suomalaiset kartta/musiikki/video/kuva/e-book-palvelut webissä.

Suomalaiset kulttuuri-ilmiot webissä.

Ulkosuomalaisten web-sivustot.

7. Digitaaliset tallenteet:

Multimedian ja pelien pitkäaikaissäilytys.

Tallenteiden kopiosuojausmenetelmät.

Tallenteiden arkistointijärjestelmän toiminnalliset vaatimukset

8. Digitaalinen julkaiseminen Suomessa

Opinnäytteiden julkaiseminen verkossa

Kotimaiset sanomalehdet verkossa - maksullisina vai maksuttomina?

”Institutional repositories” - Suomalaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen suunnitelmat julkaisujensa verkkovälitykseen

9. Kansalliskirjaston tietopalvelukysymysten analyysi

Kansalliskirjaston tietopalvelu vastaa vuosittain satoihin yhteiskuntaelämään, kulttuuriin ja eri tieteenaloihin liittyviin tietopalvelujen toimeksiantoihin.

Suuntautuvatko kirjastoon sen profiilia vastaavat humanistiset ja yhteiskuntatieteelliset kysymykset? Mihin tieteenaloihin tai kokoelmiin kysymykset kohdistuvat: kansalliseen kokoelmaan, yleiskokoelmaan, slaavilaiseen kokoelmaan tai muihin erikoiskokoelmiin?

Missä määrin kyselyt kohdistuvat elektronisiin aineistoihin ja missä määrin kirjaston muihin aineistoihin.

Mikä on kirjaston eri alojen painettujen aineistojen, asiantuntemuksen, kokemuksen, kielitaidon ym. osuus.

10. Kansalliskirjaston kokoelmiin liittyviä aiheita tai selvityksiä

Kansalliskirjastolla on lukuisia eri kokoelmia kuten kansalliskokoelma Fennica ja erikoiskokoelmia. Kansalliskirjasto on kiinnostunut kokoelmiin kohdistuvista tutkimuksista ja niiden julkaisemisesta elektronisessa muodossa. Kokoelmiin kohdistuvia tutkimusaihe-ehdotuksia käsitellään kuten muita yllä mainittuja aiheita. Lisätietoja Kansalliskirjaston kokoelmista löytyy kirjaston kotisivuilta: www.lib.helsinki.fi/palvelut/kokoelmat.htm.